

LEIDŽIAK GILDIJO

LEIDŽIA LTSR NACIONALINIO PARKO DIREKCIJA

Leidžiamas nuo 1984 m.

27

1989 m. rugsėjo–spalio mėn.

Sustabdyti kraštovaizdžio degradaciją

LIETUVOS ZALIŲJŲ KRASTOVAIZDŽIO KOMISIJOS IR ŠIAULIŲ GAMTOS IR PAMINKLŲ APSAUGOS KLUBO „AUKURAS“ SUORGANIZUOTO PASITARIMO „KRASTOVAIZDŽIO APSAUGOS IR FORMAVIMO PROBLEMOS LIETUVОJE“

DEKLARACIJA

Iš protėvių paveldėta žemė– didžiausias tautos turtas, kuriuo naudotis turime labai išmintingai. Kiekviena tauta formavosi ir formavo aplinką tūkstantmečius, todėl kraštovaizdis yra sudėtinė etninės kultūros dalis, susijusi su tautos istorine atmintimi. Neapgalvotai ir beatodairiskai keičiant aplinką, ardomas tautinės kultūros pamatas. Technokratika ūkinė nuostata, šakinių žinybų monopolis, mankurtuota kultūra padarė savo – mūsų gamtinę aplinką suniokota ir užteršta, kraštovaizdis tampa priesišku žmogaus prigimčiai. Kraštovaizdžio reikia gelbėti, keisti padėjį iš esmės, atsisakyti tuščiažodžiavimo ir kosmetikos. Būtina pereiti prie kompleksinės kraštotvarkos, suprantant kraštovaizdžį kaip ekosistemą, kurią formuoja turėtų būti suderinti biologiniai, psichologiniai, technologiniai ir ekonominiai visuomenės interesai. Tik pasiekus respublikos plėtinė, kultūrinė ir ekonominė savarankiškumą, gaimas pilnas tolesnės kraštovaizdžio raidos reguliavimas.

Siekiant sustabdyti sparčią kraštovaizdžio degradaciją, būtina:

1. „Gamtos apsaugos problemas“ vadinti „aplinkos apsaugos problemomis“, kurių kompleksinis sprendimas apimtu ekonominius, socialinius, ekologinius bei dvasinės tautos kultūros puosejimo uždavinius.

2. Koreguoti „Gamtos (aplinkos) apsaugos įstatymą“, at-

sižvelgiant į nepageidaujamus pokyčius kraštovaizdyje.

3. Remiantis Vilniaus universitete parengta geosistemine gamtinio karkaso konцепcija, koreguoti ir konkretizuoti Lietuvos TSR kompleksinę gamtos apsaugos schemą ir per 2–3 metus užbaigtį gamtinio karkaso projektavimo darbus rajonų lygyje. Lygiaverčiai pradėti gamtinio karkaso formavimą atskirų miestų bei ūkių teritorijose, surūpant tam specialias projektines grupes.

4. Visapusiai jvertinus negatyvius reiškinius valstybiniuose parkuose, draustiniuose, rezervatuose, ikydysti pakeitimų jų nuostatuose, siekiant sustabdyti saugomų teritorijų niokojimą.

5. Siūlyti rajonų Liaudies deputatų taryboms kraštovaizdžio požiūriu vertingas teritorijos skelbtinių vandinės reikšmės saugomis teritorijomis.

6. Sudaryti teritorijų, tinkamų rekreacijai, kadastrą.

7. Rekreaciniu požiūriu aukščiausio jvertinimo teritorijose įstatymu uždrausti bet kokią (poilsio bazių, kolektyvinį sodų, individualią) statybą.

8. Sustabdyti poilsio bazių ir kolektyvinų sodų išdėstymo respublikinių schemų įgyvendinimą. Peržiūrėti šias schemas, dalyvaujant kraštovaizdžio specialistams ir Lietuvos Zaliųjų atstovams.

9. Rekreacinei teritorijai reikalingas vienas šeimininkas. Stambesiųnuose rekreaciniuose arealuose reikia kurti gamtos par-

kus, kurie naudotų ir tvarkytų rekreacinius gamtinius išteklius.

10. Įstatymu įteisinti ir saugoti vaizdingas teritorijas (respublikinės ir rajoninės reikšmės). Sudaryti tokį vietovių sąrašą ir parengti jų nuostatus.

11. Saugoti vienkiemiu ir kaimyniniu etnografinių autentiškumą.

12. Agrarinio kraštovaizdžio formavimui parengti bendrą kraštovaizdžio tvarkymo strategiją ir jos įgyvendinimo taktinius planus.

13. Atsisakyti naujų žeminių sausinimo, kol nebus kompleksiškai įvertintas melioracijos poveikis gamtai ir sukurta moksliškai pagrįsta melioracijos metodologija.

14. Paruoštiems melioracijos projektams atlkti ekologinę eksperimentinę. Prieš įgyvendinant projektus, juos aptarti su vietos gyventojais ir žaliųjų atstovais.

15. Atliekant melioracinių sistemos rekonstrukciją, vykdysti landšafto renaturālizaciją.

16. Organizuoti eroduojamų žemų tyrimus ir erozijos padarinių likvidavimo darbus.

Pasitarimo pirminkinkai:

J. IGNATONIS,

R. BRAZIULIS

„Nuo ledakalnio“ prierašas: gamtos apsaugos problemas vadinti „aplinkos apsaugos problemomis“ netikslinga, nes šie sinonimai nelygiaverčiai. „Aplinka“ sudaro įvairiausiai maži gamtos objektais. Tik juos saugodami (gamtos apsauga) išsaugosime aplinką, bet ne atvirkščiai.

lės – reikia skirti iki 5 procentų nacionalinių pajamų.

XI penkmetyje Tarybu Sąjungoje gamtosaugai buvo skirta 1,5 – 2 procentai nacionalinių pajamų.

Asalnų ir Asalnykščio ežerai labai dažnai vadinami bendru Asalnų ežero vardu. Jie jungiasi sąsmauka. I rytmus nuo sąsmaukos yra Asalnai. Patogumo dėlei ir mes abu ežerus vadinsime bendru vardu. Geriausiai prieinamos – rytinės ir šiaurinės ežero pakrantės. Vakarines ir pietines pakrantes sausumos keliais pasiekti kur kas sunkiau.

Asalnų ežeras labai sudėtingas formos, ištisęs iš ryty i vaikarus. Ilgis – 4,8 km, didžiausias plotis – 1,7 km, vidutinis plotis 0,7 km, plotas – 334,6 ha. Kranto linija labai vinguota, ypač vakarinėje dalyje, 19,5 km ilgio. Daug įvairaus dydžio pusiasalių, įlankų, užtekių. Ežero dugno reljefas, ypač vakarinėje dalyje, nepaprastai sudėtingas. Cia daug sekliumų ir didelių gelmių. Vakarinėje dalyje yra trys salos, kurių bendras plotas – 2,68 ha. Kilmės atžvilgiu ežeras sudarytas iš susikertančių rinų ir ledo luistų guolio. Giliausia vieta (33 m) yra šiaurėtinėje – plačiojoje dalyje. Vidutinis gylis – 10 m.

Asalnus supa gana statūs krantai. Stačiausi ir aukščiausieji vakarinėje, šiaurinėje bei pietvakarinėje pusėje. Atskiros kalvos, esančios netoli ežero, čia kyla iki 25–30 m. Rytinėje ir pietrytinėje krantai žemesni. Juose išskiriama keturių ašekios terasos. Paežerėje nemaža medžių ir krūmų.

Asalnų ežeras, kaip ir dauguma kitų didesnių ežerų, yra pratakinis, tačiau intaką jis turi tik vieną – iš gretimo Linkmeno ežero. Pietryčiuose Asalnai 200–300 m pločio sąsmauka jungiasi su Lūšių ežeru. I šią sąsmauką atiteka upelis, atnešęs vandenį iš Dringio ežero.

Nors ežeras yra subrendimo stadijoje, gilesnės jo įlankos jau baigia užaugti. Dažniausiai augalai – nendrės, meldai, plūdės, ajerai, baltosios lelijos. Vykdoma pramoninė žvejyba. Daugiausia sugaunama lydeka, aukšlių, ešerių, kuojų ir kitų žuvų. Stengiamasi pagerinti žuvų rūšinę sudėtį. Dėl to nuo 1958 m. veisiame storkiai, ungroriai, rupusai.

Asalnų ežero pakrantės gyvenamos nevienodai. Daugiausiai sodybų vakarinėje ir pietvakarinėje pakrantėje. Cia įsikūrė Pabiržės, Antalksnės ir Salų kaimai, pietrytinėje ežero pusėje – didelis Meironių kaimas. Šiaurinėje pakrantėje žaliuoja pušynas. Nuo aukštų vakarinės pakrantės kalvų atsiveria išpūdingi vaizdai, labai primenantys gražiausias Trakų apylinkes. Poilsiautojai buriasi rytinėse pakrantėse, o vakarinės, sunkiau pasiekiamas, dažniau lanko tik valtimis plaukiojantys turistai.

Perspausdinta iš A. Gaunkščio ir A. Stanačio knygutės „Ežerai gimsta, brėsta ir mirsta“. Vilnius, „Mintis“, 1969.

Padavimai ■ Sakmės ■ Pasakojimai

Apie Ligmaną, Vilaną ir Rygmaną

Netoli nuo Linkmenų pilutės yra piliakalnis ant ežero krašto, vadinto Linkmenu, kur senovėje buita pilies ir aukoto lietuvių dievaičių savo. Seni žmonės pasakoja, jogei Želekčiui (žalčiui) tų senybiinių Linkmenų buvę vardas Ligmanas, Vilnius – Vilanas, o

Rygos – Rygmanas. Vilanas su Rygmanu buvę labai nedori ir niedievoti, todėl dundulius uždundinės, e Ligmanas ažu gerus darbus savo ilgai dar gyvenęs (po jų užplėkimo) Linkmenų Piliakalny.

(Tauta ir žodis. — K., 1923, t. I, p. 128)

Idomu žinoti

● Užsienio šalių patyrimas sako, kad norint išlaikyti ekologinės situacijos stabilumą, reikia skirti

gamtosaugai 2–3 procentus nacionalinių pajamų.

● Norint pagerinti ekologinę situaciją, siekti normatyvinės būk-

Idomu žinoti

Gyvūnas ir augalas tur tiki jam būdingą savybių, o kartu tai dvi gyvybės formos, tarp kurių nėra griežtų ribų. Kaip tiki todėl moks lininkai tikisi, jog galės suprasti gyvūnų „kalbą“.

Atnikta bandymu, irodančiu, jog augalai reaguoja į muziką. Vienas iš bandymų parodė, jog augalai citoplasma (i laštelių brandžiolų nejineanti protoplazmos – laštelių medžiagos – dalis) skambant muzikai, o ultragarsas skatina skyčių judėjimą augalo kapilių.

Bandymai parodė, kad mimosozos, „klausiūsios“ muzikos, šaugo aukštėsnės, kuplesnės už tas, kurios „nuobodžiavo“ tyloje. Manoma, jog augalai reaguoja į ultragarsus, kurie susidaro skambant muzikai, o ultragarsas skatina skyčių judėjimą augalo kapilių.

Kai kurie biologai, tyrinėiant muzikos poveikį augalam, teigia, jog augalai aiškiai rodo, kokio žanro muzika jiems tinka. Vieni geriau reaguoja į maršus, kiti – bevejali valsus.

Mūsų šalyje taip pat atliekami bandymai su augalais, rodantys, jog jie reaguoja į išorės dirigilius. „Bandomaisiais triušais“ dažniausiai pasirenkamos pupos, grikiai, žirniai. Eksperimentai suais parodė – pakanka prie augalo priartinti iškaitintą daiktą ar paveikti cheminių dirigilių, ir jis tučtuojau atsako elektriniu impulsu, kuri fiksuojasi prietaisas. Idomu, kad impulsas augalu sklinda

panašiu greičiu kaip gyvūnų nervų sistema – iki keturių metrų per sekundę.

Stai mimoza, kurią tyčia dirgino, į skausmą reagavo labai aiškiai – bandė pasukti savo lapelius taip, kad eksperimentuotojas išdirbtu į spygliukus. Kai augala apipurškė vandeniu, atskiestu spiritu (tiksliau – degtine), mimosozos lapai pradėjo chaotiškai judėti, ir prietaisas, kuris fiksavo šios virpesius, ėmė bražyti popierinę painią kreivę, tarsi augalas tikrai būtų girtas.

Vienas iš bandymų buvo tokio ūgenio šaknis visaip dirgino ir žiūrėjo, kaip augalas reaguoja. Pakadavo šaknes įpjauti, ir iš tos vietos, kur augalas „pajausdavo skausmą“, tučtuojau pa-sklusdavo signalias, kurį oscilografas fiksudavo. Augalas tarsi krūptelėdavo, nelginant žmogus, išsiūręs į aštrą daiktą.

Daugybė tokų bandymų parodė, jog augalai reaguoja į išorės dirigilius. Ne tik tokiais krūptelėjimais. Augalo lapai, kai jo šaknis erzina, pradeda išskirti kitokios sudėties dujas.

Tyrimai parodė, jog šaknys labiau atliepia į cheminius dirigilius. Stiebas – į mechaninius, o lapai – į aplinkos temperatūros pokyčius. Nejučiom kyla noras lyginti augalų dalis su jvairiaisiais gyvūnų jutimo organais. Siaip ar taip, laikyt, jog augalas beausmis – neteisinga.

Prof. Česlovas KUDABA

Mintys apie Nacionalinį parką

Negalima nieko gero tikėtis, jei parko teritorijoje pirmeliai daiktu ir toliau bus centraliai, kietmetriai, vaškšnos...

Nacionalinio parko, iš esmės žiūrint, dar neturime. Neieškome kaltininkų, bet pradėkime drauge ji iš naujo kurti.

Būčiau neteisus, jeigu teigčiau, jog parke žmonėms nevieta. Keliamas, gérējimas, pažinimas (!) – labai svarbu dalykai. Bet kam to ilgalais? (ménesciai!) stovyklavimo? Yra gi vietas ir kitur.

Parkui svarbi gamtinė vertė. Tuo netenka abejoti. Bet nemažiau reikalinga ir toji kraštovaizdžio vertibų dalis, kuria sukūrė žmogus, paliko žmogui ir protėviai. Reikia neleisti sugriūti, neleisti sugadinti nė vieno objekto. O tai, kas paprasta, – reikia atkurti.

Nauji Nacionaliniai parkai Lietuvoje

Spalio 31 dieną Lietuvos TSR Ministru Taryba priėmė nutarimą Nr. 246 „Dėl Nacionalinių parkų steigimo“. Siūlome jūsų susipažinimui keletą šio nutarimo eluciū:

Isteigtis Nacionalinius parkus Dzūkijos ir Žemaitijos 1990 m. II-am pusmetį, Punių ir Trakų 1991 m. I-am pusmetį. Neringos – 1990 m. I-am pusmetį. Patikelinti Aukštaitijos Nacionalinio parko ribas 1991 m. I-am pusmetį. Nustatyti, kad Nacionalinių parkų valdymo tarnybos išlaikomas, moksliniai tyrimai atliekami, gamtos bei kultūrinius ir istorinius palikimas atkuriamas, ekspozicijos išreniamos ir šiemis tikslams materialinė bazė plėtojama daugiausia iš respublikinio biudžeto asginavimui, o kita Nacionalinių parkų veikla organizuojama išskaitatos pagrindais, tain pat finansuojama iš specialių fondų lėšų. Pavesti Valstybiniam gamtos apsaugos komitetui nustatyti Nacionalinių parkų plėtojimo kryptis, tain pat moksliniu ir metodiniu požiūriu koordinuoti Parkų veiklą.

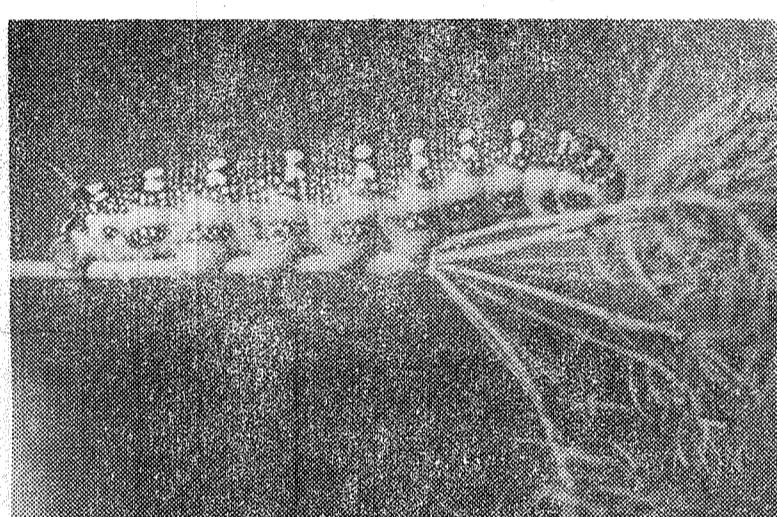
Lietuvos TSR Ministru Tarybos pirmininko pavaduotojas J. ŠERYS
Ministru Tarybos reikalų valdytojas A. MIKULIS

Tame pačiame pasitarime Ministerijos Taryba priėmė Lietuvos Nacionalinių parkų bendruosis nuostatus. Ketvirtas šiu nuostatų punktas numato, kad „Kiekvienas Nacionalinis parkas turi nuostatus, kurios tvirtina Valstybinis gamtos apsaugos komitetas, suderintas su Miškų ūkio ministerija, Valstybiniu statybos komitetu, Žemės ūkio ministerija ir kitomis žinybomis.“

Kadangi Lietuvoje kuriami keli nauji Nacionaliniai parkai, nutarata Lietuvos TSR Nacionalinį parką toliau vadinti Aukštaitijos Nacionaliniu parku. Toks pavadinimo pakėlimas, sukūrus Nacionalinius parkus kituose Lietuvos etnografinių regionuose, buvo numatytas Lietuvos TSR Nacionalinio parko išplanavimo schema.

Daugiausia gincų vyko dėl Punių Nacionalinio parko išteigimo tikslumumo, – kaip matome iš Ministru Tarybos nutarimo laimėjo šūkio „daugiau tai nemažiau“ žalininkai. Idomu tai, kad i Trakų ir Neringos Nacionalinius parkus pateks ir Trakų, ir Nidos miestai, kartu tapdami ir tų Parkų administracinius centrus. Belieka pažyti, kad tokiai centru savo laiku netapo labiausiai tam tikusi Palūšės gyvenvietė.

Aringas GORODECKIS
Aukštaitijos Nacionalinio parko mokslinis bendradarbis



Tokiui gražiu vardu pavadinta nedidelė, bet gana savotiška drūgių grupė. Sfinksus pamatyti labai sunku, nes diena jie slepiasi, o tie, kurie skraido saulei šviečiant, panašūs į kamanes. Kodėl sakome, kad šie drugiai savotiški? Aišku, kad lyginant su visiems išprastais dieniais drugiai. Skritybių daug. Sfinksai – suteinė vabzdžiai. Diena jie tūno ant medžių kamienų ir kitų daiktų ir savo slepiama spalva susilieja su fonu, tampa nepastebimi. Jei tuo metu juos atsargiai nujudinti, jie staiga pakelia neryškius viršutinius sparnus, po kuriais pasirodo ryškiai spalvoti apatiniai. Toks manevas nugasdina prieš, pvz., paukščius. Vakarais sfinksai geria žiedu nektarą. Tačiau ant žiedu netupia, bet smarkiai mojuodami sparnais pakimba ore ties žiedu. Afrikiečiai – netgi galvoja, kad sfinksai yra drugių ir kolibrių hib-

Nacionalinio parko sfinksai

ridai... Būdami stori ir sunkūs, jie, aišku, negali nulaikyti kūno horizontaliai, kaip tai daro dieninių drugiai, todėl kybo ore „statti“ ir per siurbtuką čiulpia neišro skysti. Nektauto nusiburti nuo paviršiaus negali, todėl ieško žiedu su ilga ir gilia nektarine, pvz., sliokst, tabako, durnaropiu, šilinių gvazdikų, orchidėinių augalų, naktižiedžių ir pan. Sfinksai skraidymo meistriškumu prilygsta paukščiams. Nuo Viduržemio jūros krantų ar iš Afrikos jie atskrenda į Lietuvą ir net Karelį. Skrenda 40–50 km per valandą. Sie drugiai ne tik spalvini, stambūs, bet ir apaugs tankiai plaukeliai tarytum kailiu. Taigi sfinksai – tik-

Beje, karpažolėje rasta kancerogeninių medžiagų. Ji gali nunuodinti karves ar arkli. O sfinksui – skanus. Tai vienintelis jo mitybinis augalas. Parke šie drugiai sėkmingai veisiasi palei geležinkelius.

2. LIPIKINIS SFINKSAS. Ryskesnių spalvų už pirmajį. Viškšras éda lipikus, kurių yra naturaliose pievoese. Jis žalsvas su geltonisimis, kurios apvedžiotos juodu apskritimu, turi raudoną ragą. Ažvinčių girioje teko rasti ant ožkarozijų. Gana retas drugys.

3. AKIUOTASIS SFINKSAS. Vienas iš pačių gražiausių Lietuvos drugių. Jis margas iš tamsiai ir šviesiai rudos spalvos. Apatiniai sparnai raudoni, o juose yra po vieną „akį“ – melyna dėmė, ar vesta balta linija. Sujudintas drugys kilnoja sparnus, „akys“ žybčioja ir nugasdina prieš. Viškšras žalis. Jie éda karklų, žilvičių lapus. Parke apyretis, randamas šalikelėse, pievų krūmuose.

4. PUŠINIS SFINKSAS. Viškšras šliaužia pušų šakele ir éda spyglius. Tai ne kenkėjas, nes net specialiai ieškomas, randamas labai retai. Ji teko matyti Vaišniūnų girininkijos mišku pakraščiuose. Suauges drugys tūno ant pušų kamienų. Jo spalva kaip žievė. Norint pamatyti, reikia turėti labai jautrią ir pastabią akį.

5. LIGUSTRINIS SFINKSAS. Pats didžiausias vietinis Lietuvos drugys. Juoda ir violetinė apatiniai sparnų spalva uždengta pilkais viršutinių sparnais. Jo pilvelio viršus skersai dryžuotas. Be galos išpūdingas drugys ne tik spalvo-

mis, bet ir dydžiu: sparnų plotis siekia 11 cm. Viškšras irgi gražuolis. Ryškiai žalios spalvos kūnų nuose yra Baltos ir violetinės juostos. Parke labai retas. Viškšras esu rades kaimu gyvatvorėse iš ligustro krūmų (éda ir lankas).

6. PIEVINIS SFINKSAS. Gausiausias parke. Dažnai viškšrus matau ant ožkarozijų Strigailiškio kaimo pakraštystėje, be to, ant gauromėlio Ažvinčių girioje. Idomu, kad viškšrai dvejopų spalvų – žali ir juodi. Jie irgi gąsdina didžiulėmis „akimis“ galvos žonuose. Suauges drugys turi reto grožio spalvų derinių: žalia salotinė su rožine... Kuno viršuje kailis tokso tankus ir ilgas, kad, regis, galėtum sušukoti.

7. MAZASIS SFINKSAS. Parke vienintelj kartą pagautas Petriškės kaimo. Tai pievinio sfinksos sumaišytas modelis. Spalvos tos pačios. Viškšras rudi su gražiomis dėmėmis, kurios apvalios, neįmanomos. Drugio kūnas žalias su baltomis juostomis, o sparnuose – žalia, balta, geltona ir violetinė spalvos. Sparnas mostas siekia 11 cm.

8. RAUSVĀSIS KAMANINIS SFINKSAS. Jis nepanašus į čia aprašytus. Tai drugys – kamani. Skaido dieną, čiulpia nektara žiedu. Jo sparnai plėviniai, permotomi, todėl imituoją kamanių. Bet sfinksas išsiuduota elgesiu: ant žiedo netupia, o kybo ore šalia jo. Tai angyretis drugys. Jo žali viškšrai būna ant buožainės lapų. Parke rastas Meironių, Mikalynės ir kitų kaimų dirvonuose.

9. LIEPINIS SFINKSAS. Zalias su raudonais dryželiais viškšras minta, aišku, liepių lapais. Kartais eini ir randi nukritus po medžių. Taip teko aptikti du kartus po Strigailiškio liepatémis. Drugys kaip visada neryšķi, bet puošni spalvų: ruda, geltona ir plati skersinė tamsiai violetinė juosta sparnuose. Labai retas vabzdys.

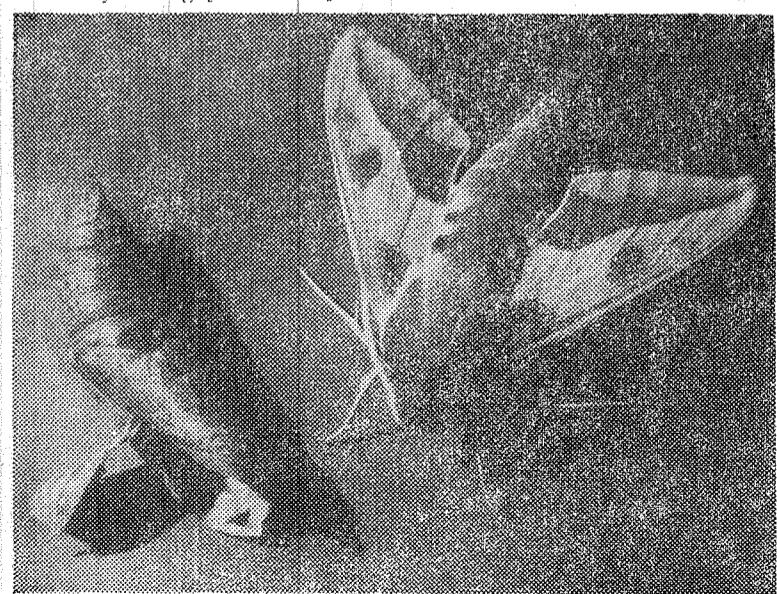
10. OLEANDRINIS SFINKSAS. O, jis vertas atskiro pasakojimo! Yra žinoma, kad Lietuvoje jis

rastas 4 kartus, pradedant 1792 metais... Paskutinieji radiniai – 1934 ir 1936 m. Sfinksas migruotas. Jis gyvena Viduržemio jūros pakrantėse, subtropikuose. I Lietuvą atlecia šiltomis vasaromis, užuodžia oleandriją ir sujeda kiaušinėlius. Yra tokis medis oleandras, o Lietuvoje jis augina vazonuose (kambarvioje), dėl smarkiai kvepiantį ir puikų žiedų. Kai išsikerojas medis kambaris atsibesta, žemininkė ji išneša ir pastato prie namo, po langais. Štai tada ir... 1985 m. viena moteris iš Kirdeikių miestelio skundėsi: oleandras priekonkū užpuolė žalios kirmėlės! Ir maigusi, ir pelena pilysi... Oleandras stipriai nuodingas. Jis valgo tik šio sfinksos viškreliai. Taigi ant nacionalinio parko ribos tada ir buvo atsirađę tas paslaptingas, labai tolimas drugys keiliautojas. Bet jau nebeatgaus tokiu radinio, nuo kurio kiekvienam entomologui širdis pašoktu! Drugys savo grožiu nurungia bet kokių Lietuvos drugių. Aprašyti jo spalvas net neįmanoma. Drugio kūnas žalias su baltomis juostomis, o sparnuose – žalia, balta, geltona ir violetinė spalvos. Sparnas mostas siekia 11 cm.

Nac. parke sfinksai netyrinėti. Aprašyti tie, su kuriais teko tiesiogiai arba netiesiogiai susidurti. Nė viena sfinksos rūšis nėra kenkėjas. Kai jie graužia augalą, tai nėra kenkimas, o tiesiog rūšies egzistavimo faktas. Sfinksai reti, jie ptošia ir praturtina gamtą, savo estetiškumu paskatina gilesniams gamtos pažinimui.

Baltarusijoje, Beloviežo girioje, yra insectoriumas, kuriamo veisiamai ir išleidžiami į laisvę – retujų rūšių drugiai. Tarp jų ir sfinksai. Tai kilnus gamtos auginėlis darbas. Kreipiutos į skaitojojus: beveik kiekviena su pasibjaurėjimu vadina kirmėlė – tai būsimas drugelis. Nenaikinkime jų. Jie praranda savo „bjaurumą“, kai imi suprasti, jog tai – viso labo drugių vaikystė. Jei viškšras stambus ir turi riesta ragą uodegoje – tai sfinksas. Nekluodykime jam augli.

Bronius ŠABLEVIČIUS



234759, Ignalinos r., Palūšės p., Lietuvos nacionalinio parko direkcija. Redaktoriai: Aringas Gorodeckis ir Bronius Šablevičius. Tel.: 45944. Spaudai parengė A. Gorodeckis, V. Skudutienė. Spausdino Utenos spaustuvės Ignalinos filialas, 1989. Tiražas 100 egz. Užsak. Nr. 14.